

Skoler Ret til at vælge et Nævn, som har en afgørende Indflydelse paa, hvordan den Prøve, der skal afholdes i Skolen, ordnes.

Afsnit VI omhandler Bestemmelserne om de med Lærerembederne forbundne kirkelige Forretninger. Der er her Tale om Lærerens Virksomhed som Kirkesanger og som Organist. Det er vel ikke for stærkt sagt, at ser man ideelt paa Tingene, er det ønskeligt, at ingen Forpligtelse af den Art er knyttet til et Lærerembede. Dette har man ogsaa overvejet ved Lovforslagets Affattelse, men af praktiske Hensyn har man dog ment, det var rigtigst, at der i hvert Sogn fremdeles var et Embede, hvortil Forpligtelsen som Kirkesanger kunde knyttes, og ligeledes et Embede, hvortil Forpligtelsen til at spille Orgel — om et saadant findes i Kirken — var knyttet. Det bliver jo kun en lille Brøkdel af samtlige Lærere, der faar en saadan Forpligtelse knyttet til deres Skolevirksomhed, og der er da frit Valg for Lærerne, om de ville søge et saadant Embede, hvortil den er knyttet, eller de ikke ville. Ser man under eet Forholdene som de ere i vor Lærerstand Landet over, vil det ikke kunne siges at være noget virkeligt Baand, der lægges paa Lærerstanden, at der i hvert Sogn til et Lærerembede knyttes Forpligtelse til at udføre Kirkesang, og til et andet Embede Forpligtelse til at besøge Organisttjeneste.

Til Slut vil jeg bemærke, at i mange Henseender tror jeg, dette Lovforslag betegner noget af en Overgangstilstand. Siden vi nu for snart 100 Aar siden fik den nuværende Skoleordning, har man jo fra de kirkelige Embedsmænds Side haft en Hovedledelse af Tilsynet. At dette med Tiden maatte ændres, kunde man forudsige. Og nu er den Tid inde, hvor man ogsaa paa Lovgivningens Omraade maa tage Hensyn til den Udvikling, der har fundet Sted. I en saadan Overgangstid, hvor Lovgivningsmagten beskæftiger sig med et Forhold, som har udviklet sig gennem Aarhundredet, vil der derfor naturligvis, ja nødvendigvis, komme Ting ind, der betegne denne Overgangstid. Dertil hører ikke mindst, hvad jeg nævnede sidst, og ogsaa forskellige andre Bestemmelser i Lovforslaget.

Jeg skal tillade mig at anbefale Lovforslaget til det høje Tings Velvillie og skal slutte med at nævne de to Ting, der for mig fremstille sig som Hovedsagen, der skulde naas. Den ene er at kalde paa en stærkere Deltagelse fra Forældres og Værgers Side i Børnenes Undervisning, og

den anden at yde Lærerne, der have et saare brydsomt Arbejde — dette at være Børnelærer er strengt — et vejledende, et oplysende og et fagligt Tilsyn. Dermed tænker jeg i første Linie paa noget, som kunde ophjælpe deres Ydeevne i Skolen, noget, der kunde tilbydes dem, som de kunde modtage til Styrkelse og Vækst for de Kræfter, som de skulle bruge i deres Skolevirksomhed.

Det er jo paa et sent Tidspunkt, at dette Lovforslag kommer herop i Tinget, men den alsidige Drøftelse, det har været underkastet forinden, og — forekommer det mig — den dog fra alle Sider overmaade velvillige Behandling, Lovforslaget i sine Hovedtræk har faaet i det andet høje Ting, giver dog maaske Forhaabning om, at det dog trods det sene Tidspunkt kan lykkes at føre Lovforslaget ogsaa igennem det høje Landsting.

Hvidberg: Det kan neppe undgaas, at man, naar man læser dette Lovforslag igennem og spørger sig selv: vil det, hvis det bliver ophøjet til Lov, faa nogen Betydning for Folkeskolen, maa svare: Ja, det vil det, det vil gribe stærkt ind i hele Folkeskolens Liv og Virken. Der vil derved ske en saa stor Forandring fra Fortiden, at det er umuligt andet, end at hele Virksomheden i Folkeskolen bliver betydeligt forandret. Den Forbindelse, der fra Arilds Tid har været mellem Kirken og Skolen, der ligefrem kan betegnes som, at Skolen var et Barn af Kirken, vil efter Lovforslaget fuldstændigt forsvinde. Man siger, og med en vis Ret, at Kirken hidtil har øvet et vist Formynderskab overfor Skolen, at den Tid er forbi, hvor det vilde være heldigt, om det blev ved. Det er rigtigt, og der har været en Tid, hvor det var rigtigt, at dette Formynderskab udøvedes af Kirken, men nu er Tiden sikkert inde til at hæve dette Formynderskab, men at gaa saa vidt, at man overskærer enhver Forbindelse mellem Kirken og Skolen, er jeg ikke ganske sikker paa vil være heldigt. Naar Præsten ikke længere er Medlem af Skolekommissionen, Provsten ikke Medlem af Skoledirektionen, naar Bispen ikke længere holder sine Visitationer, er i Virkeligheden al direkte Forbindelse mellem Kirke og Skole brudt. Nu er det jo klart, at naar der har været en stærk Forbindelse i mange Aar, afføder det undertiden store Savn og kan forvolde adskillige Ulemper, naar saadan en Forbindelse ganske pludselig hæves og overlippes, saa meget mere, som vi jo alle